

ve zikir konusunda seçtiği hadisleri yirmi bir bab üzere düzenleyerek meydana getirmiştir. Eser, Muhyiddin Dîb Mestû tarafından tahkik edilerek *Silâhu'l-mü'min fi'd-du'â ve'z-zikr* adıyla yayımlanmıştır (Dımaşk 1414/1993). *Silâhu'l-mü'min* üzerinde müellifin çağdaşı olan âlimler ihtisar çalışmaları yapmış, İbn Hacer, eserin Zehebî tarafından 730'lu (1330) yıllarda yazılmış muhtasarını gördüğünü bildirmiştir. Ancak Zehebî'nin, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde (III. Ahmed, nr. 572) *Muhtaşaru Silâhi'l-mü'min* adıyla kayıtlı bulunan eserinin dîbâcesinde müellif hakkında kullandığı ifade-den kitabı onun vefatından sonra özetlediği anlaşılmaktadır. Eserin ilk dokuz babını ve İbnü'l-İmâm'ın hadisler üzerindeki sözlerini terkederek yalnız Hz. Peygamber'in zikir ve dualarını seçen Zehebî, asıl eserin onuncu babından sonrasını on iki bab halinde özetlemiştir. Eserin ayrıca Kemâleddin Ahmed b. Ömer en-Neşâî (ö. 757/1356) ve Şehâbeddin Ahmed b. Ali el-Uryânî (ö. 778/1376) tarafından yapılan muhtasarlarından söz edilmiştir (Sübkî, IX, 19; İbn Hacer, I, 219-220, 224-225; IV, 203). İbn Hilâl el-Makdisî de Nevevî'nin *el-Ezkâr*'ı ile *Silâhu'l-mü'min*'den yaptığı seçmeleri *el-Mişbâh fi'l-cem' beyne'l-Ezkâr ve's-Silâh* adıyla bir araya getirmiştir (Brockelmann, GAL, II, 162). 2. *'Alemü'l-ihtidâ fi'l-vakf ve'l-ibtidâ'*. Kur'an'daki durma ve başlama yerlerini konu alan bir eserdir. Devrin sultanı el-Melikü'n-Nâsır Muhammed b. Kalavun tarafından Ebû Hayyân el-Endelüsî'ye inceletirilerek sahasında yapılmış en güzel çalışma olduğu tesbit edilen eserin bir nüshası Kütahya'da Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (nr. 22, vr. 10^a-20^a). Müellifin ayrıca *Müteşâbihü'l-Kur'ân* adlı bir eseri kaynaklarda zikredilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'l-İmâm, *Silâhu'l-mü'min* (nşr. Muhyiddin Dîb Mestû), Beyrut 1414/1993, neşredenin girişi, s. 5-13; Zehebî, *A'lâmü'n-nübela'*, XXII, 361-362; a.mlf., *Muhtaşaru Silâhi'l-mü'min*, TSMK, III. Ahmed, nr. 572, vr. 3^a; Sübkî, *Tabağât* (Tanâhi), IX, 19; İnevi, *Tabağâtü's-Şâfi'îye*, II, 146; İbn Râfi', *el-Vefeyât* (nşr. Sâlih Mehdi Abbas - Beşşâr Avvâd Ma'rûf), Beyrut 1402/1982, I, 486-487; İbnü'l-Cezerî, *Gâyetü'n-Nihâye*, II, 245; İbn Hacer, *ed-Dürrerü'l-kâmine*, I, 219-220, 224-225; IV, 203, 323-324; İbn Kâdî Şühbe, *Târîh* (nşr. Adnân Dervîş), Dımaşk 1977, II, 438; İbn Tağrıberdî, *en-Nücümü'z-zâhire*, X, 146; *Keşfü'z-zunûn*, II, 994; İbnü'l-İmâm, *Şezerât*, VI, 144; Brockelmann, GAL, II, 105, 162; Suppl., II, 102; Beşşâr Avvâd Ma'rûf, *ez-Zehabî ve menhecühü fi kitâbeti Târîhi'l-İslâm*, Kahire 1976, s. 243.

MEHMET ALI SARI

İBNÜ'L-KABÂKİBÎ

(ابن القباقي)

Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Halîl b. Ebî Bekr el-Halebî (ö. 849/1445)

Kıraat âlimi.

777 (1375) veya 778 yılında Halep'te doğdu. Muhtemelen nalıncılık yapan bir aileden geldiği için İbnü'l-Kabâkîbî veya Kabâkîbî diye meşhur oldu. Halep'te Kur'an'ı ve bazı kitapları ezberleyerek başladığı tahsilini ilerletmek için 803'te (1401) Kahire'ye gitti ve Ebû Amr Osman b. Abdurrahman ed-Darîr el-Bilbîsî'den Ebû Amr ed-Dânî'nin *et-Teysîr*'i, İbn Sivâr el-Bağdâdî'nin *el-Müstenîr*'i, Sibtu'l-Hayyât'ın *el-Mühic*'i ve Şâtîbî'nin *Hırzû'l-emânî*'si gibi eserleri okudu. Zeynüddin el-İrâkî ve Sibt İbnü'l-Acemî'den hadis, diğer bazı âlimlerden çeşitli ilim dallarında dersler alarak kendini yetiştirdi. Çalışmalarında hadis, Şâfiî fıkhi ve özellikle kıraat ilmine ağırlık verdi. Gazze'de bir süre ikamet ettikten sonra ziyaret için gittiği Kudüs'e yerleşti ve hayatının sonuna kadar burada yaşadı. Çevresinde kıraat ilminde otorite kabul edilen İbnü'l-Kabâkîbî, Kudüs'teki Cevheriyye Medresesi'nde kıraat dersleri verdi. 848 (1444) yılında gözlerini kaybetti ve 20 Receb 849'da (22 Ekim 1445) vefat etti. Ölü-

münden sonra onun çalışmalarını oğlu Ebû'l-Meâlî İbrâhim devam ettirdi.

Eserleri. 1. *Mecma'u's-sürûr ve ma'la'u's-şümûs ve'l-büdûr*. On dört kraate dair Gazze'de yazılmış manzum bir eser olup Süleymaniye (Bağdatlı Vehbi Efendi, nr. 31) ve Köprülü (Fâzıl Ahmed Paşa, nr. 27) kütüphanelerinde nüshaları bulunmaktadır (diğer nüshaları için bk. *el-Fihrisü's-şâmil: 'Ulümü'l-Kur'ân*, I, 424-425). 2. *İzâhu'r-rumûz ve miftâhu'l-künûz*. Müellifin *Mecma'u's-sürûr* adlı eserine yazdığı bu şerhin Süleymaniye (Kılıç Ali Paşa, nr. 23) ve Köprülü (Fâzıl Ahmed Paşa, nr. 19) kütüphanelerinde nüshaları mevcuttur (diğer nüshaları için bk. Brockelmann, GAL, II, 137-138; Suppl., II, 139; *el-Fihrisü's-şâmil: 'Ulümü'l-Kur'ân*, I, 422-423). 3. *Teysîru mâ fi'l-Muştalâh*. İbnü'l-Kâsîh'in Ebû Ca'fer el-Kârî, Ya'kûb el-Hadramî, Halef b. Hişâm, İbn Muhaysın, A'meş ve Hasan-ı Basrî kraatlerini ele aldığı *el-Muştalâh*'ının manzum hale getirildiği eserin Süleymaniye (Esad Efendi, nr. 29) ve Râgıb Paşa (nr. 6, vr. 12-108) kütüphanelerinde yazma nüshaları vardır. 4. *Urcûzetü't-tecvîd*. İbn Fityân İbrâhim el-Hanefî, İbnü'l-Kabâkîbî'nin bu eserini *Fethü'l-mecid li-Urcûzeti't-tecvîd* adıyla şerhetmiş olup bu şerhe ait bir nüsha İskenderiye Kütüphanesi'nde (nr. 3319) kayıtlıdır (*el-Fihrisü's-şâmil: el-Kur'ân ve'ulümühü*, I, 187, 260). 5. *Züb-*

İbnü'l-Kabâkîbî'nin *Mecma'u's-sürûr* adlı eserinin ilk iki sayfası (Köprülü Ktp., Fâzıl Ahmed Paşa, nr. 27)

